

הלימוד היומי:

פרשת וירא | יום א' | ט' מרחשוון התשפ"ה | פרק י"ח פסוק א' - פסוק י"ד

מה בפרשה:

המלאכים באהל אברהם | תפילות להצלת סדום | המלאכים בבית לוט בסדום | הפיכת סדום | הצלת לוט ובריחתו להר | שרה בבית אבימלך | לידת יצחק | גירוש הגר וישמעאל | כריתת ברית עם אבימלך | עקידת יצחק | תולדות נחור.

פרשת וירא ממשיכה לעסוק בחייו ופעליו של אברהם אבינו, ומסתיימת בלידת יצחק אבינו וניסיון העקידה. במרכז הפרשה נמצאת גם פרשת הפיכת וחרבת סדום, לא לפני שאברהם מתפלל להעביר את רוע הגזירה, והמלאכים מצילים את לוט.

א. סעודת המלאכים

ביום השלישי למילתו, בא ה' לבקר את אברהם, וכן שולח אליו שלשה מלאכים בדמות אנשי, ואברהם מארח אותם בכבוד. מלאך אחד מבשר על לידת יצחק, השני בא לרפא אותו, והשלישי להפוך את סדום.

ב. צדיקים בסדום

כאשר ה' מגלה לאברהם על הפיכת סדום, הוא מבקש רחמים בטענה שאולי ימצאו בעיר צדיקים שבזכותם יינצלו הערים.

ג. מהפכת סדום

המלאכים מגיעים לבית לוט בסדום, וכאשר בני העיר מבקשים לפגוע בהם, מכים המלאכים

אותם בעיוורון. בטרם הפיכת העיר הם מצילים את לוט ומשפחתו, ובעודם בדרך מביטה אשתו לאחור והופכת לנציב מלח. לוט מסתתר במערה עם בנותיו, שם נולדים עמון ומואב.

ד. בבית אבימלך

כשאברהם ושרה גרים ב'גרר', נלקחת שרה לבית אבימלך. ה' מתגלה אליו בחלום ומזהירו להשיב את שרה בטרם ימות. בבוקר הוא מחזיר את שרה בתוספת פיצוי כספי, כשהוא שואל את אברהם מדוע אמר שהיא אחותו.

ה. פקד את שרה

כששרה בת 90 ואברהם בן 100, נולד יצחק בנם, ונימול בן 8 ימים. בהגיעו לגיל שנתיים עורך אברהם משתה בהשתתפות גדולי הדור.

ו. גירוש ישמעאל

שרה, שחוששת מסכנתו של ישמעאל כלפי יצחק, מבקשת מאברהם לגרש אותו ואת הגר. בעודם בדרך, ישמעאל נוטה למות מצימאון, המלאך מתגלה להגר, ומציל אותם על ידי גילוי באר מים, ומברך את ישמעאל שיהיה לעם גדול.

ז. ברית אבימלך

אבימלך מבקש לכרות ברית לדורות עם אברהם, ואברהם מסכים לכך, לא לפני שהוא מוכיח אותו על הבאר שעבדיו גזלו ממנו.

ח. הנסיון האחרון

כשיצחק בן 37 שנה, אומר ה' לאברהם להעלות אותו על המזבח לעולה. ברגע האחרון לפני השחיטה במזבח שבהר המוריה, מתגלה אליו מלאך ועוצר בעדו. ה' נשבע ומברך את אברהם ויצחק שצאצאיהם יהיו רבים ומבורכים. אברהם מקריב איל תמורת יצחק. אחר העקידה מת-בשר אברהם שנולדו לנחור אחיו 12 בנים, ביניהם בתואל אבי רבקה.

וְאֶקְחָה פֶּת לָחֶם וְסַעַדוּ לְבַכְּם (יח, ה).

כשמגיע אורח ומכינים עבורו סעודה הגונה ודשנה, לפעמים עד שהסעודה מוכנה הוא מצטער ברעב. לכן ראוי לתת לו מיד דבר-מה לסעוד את לבו, ואחר כך להכין את הסעודה המלאה. כך נהג אברהם אבינו, תחילה אמר 'ואקחה פת להם וסעדו לבכם', ואחר כך – 'ואל הבקר רץ אברהם..'

(הגה"ק רבי ישראל מסלנט זי"ע)

מדוע לא פעלה הסגולה?

וְהָיָה פֶּקֶד אֶת שְׂרָה כַּאֲשֶׁר אָמַר וַיַּעַשׂ ה' לְשָׂרָה כַּאֲשֶׁר דָּבַר (בראשית כא, א) "סֶמֶךְ פְּרָשָׁה זוֹ לְכָאן לְלַמֶּדְךָ שְׁכַל הַמִּבְקָשׁ רַחֲמִים עַל חֲבִירוֹ וְהוּא צָרִיךְ לְאוֹתוֹ דָּבָר הוּא נֶעֱנָה תַּחֲלִילָה, שְׁנֵאמַר (לעיל כ' יז) וַיִּתְּפַלֵּל [אֲבִרָהָם אֶל אֱלֹקִים] וְגו', וְסָמִיךְ לִיהִי וְהָיָה פֶּקֶד אֶת שְׂרָה שֶׁפִּקְדָּהּ כָּבֵד קוֹדֶם שֶׁרָפָא אֶת אֲבִימֶלֶךְ (רש"י)".

בפירוש רש"י כאן אנו לומדים ומגלים את גודל מעלת וחשיבות התפילה על יהודי אחר, והסגולה הנפלאה הטמונה בכך כאשר המתפלל עצמו אם הוא זקוק להיושע בנושע זה, הרי הוא עצמו נושע תחילה. כך המליצו ועודדו גדולי הדורות לשומעי לקחם שזקוקים היו לישועה, שינקטו בסגולת קודש זו, להתפלל על יהודי אחר הזקוק לישועה כזו – וישועתם קרובה לבוא.

יהודי נכנס פעם אל הגאון הגדול רבי חיים קרייסווירט זצ"ל, גאב"ד אנטוורפן, ושפך את מר ליבו על אשר טרם זכיתי להיפקד בזרעא חיה וקיימא, ופנה לרב חיים שיברכו. רבי חיים פנה אליו ברוך אבהי אשר בו היה מפורסם, ואמר לו: 'תנהג כעצת חכמינו ז"ל 'כל המבקש רחמים על חברו והוא צריך לאותו דבר הוא נענה תחילה', תתפלל בעד חבר הנמצא גם הוא באותה מצוקה ובודאי יענוך מן השמים'.

לאחר זמן התעניין רבי חיים אצל אותו אברך האם הועילה הסגולה, אך הוא השיב כי לדא' בון ליבו טרם יכול לבשר לו על הישועה הקרובה לבוא. רבי חיים הגיב בהחלטיות: דע לך, הסגולה מועילה רק כשתפילותך תהיינה למען ידיך, אבל אתה, כוונתך אינה אלא בעבורך, אתה חושב על התועלת שאתה תפיק מכך! אתה אומר את שמו ומתכוון למעשה על עצמך... מעתה תתרכז בתפילתך ובמחשבתך עליו ורק עליו! אל תחשוב על עצמך כלל! והנני מבטיחך שתיושע. האברך סבר וקיבל את הדברים, ולא רחקו הימים עד שזכה להיושע בחסדי שמים!

גפרית

'גפרית' הוא חומר-בעירה הנדלק ומתלקח באש. בעת הפיכת סדום ירדו משמים מטרות עוז של שלהבות אש מעורבים עם הגפרית ששרפו והחריבו את כל ארבעת הערים, סדום ועמורה אדמה וצבויים. לפי המבואר בפרשת נצבים (דברים כט, כב) ביחד עם האש והגפרית ירד משמים גם מלח, ומרוב השריפה והמלח נהרסה האדמה ולא הצמיחה שום עשב. גם בדור המבול התערב חומר הגפרית בתוך המים הרותחים כפי שכותב רש"י בפרשת נח (ו, יד).

הנושא היומי בפרשה

ה' מתגלה באהל אברהם • שלשת המלאכים האורחים באהל אברהם • הבטחת לידת יצחק • הצחוק של שרה

לשאל בשלומי:

בעת ברית המילה של אברהם אבינו הוא ישב במישור השייך לממרא הנקרא בשם 'אלוני ממרא'. מאחר וממרא נתן לאברהם עצה על המילה, זכה שה' התגלה לאברהם בחלקו.

היה זה ביום השלישי לברית המילה של אברהם, בהיותו חלוש וכאוב, לכן נראה ה' אל אברהם על מנת לשאול בשלומי.

הכנסת אורחים:

בשעה זו שהתגלה ה' אל אברהם הוא ישב בפתח אהלו, במטרה לראות אם יש איזה עובר־ושב, והוא יכניסו אותו לביתו. אולם ה' הוציא את החמה מנרתיקה, כדי שהחום הכבד יגרום לאנשים שלא לצעוד ברחובות וכך לא יטרח אברהם באורחים.

אולם כשראה ה' את צערו של אברהם על כך שלא באו אורחים, הביא לו את המלאכים בדמות אנשים כדי שישמח באורחים אלו.

סימן לבנים:

בתורה נכתב 'ושב' חסר ו', לרמז ששיבתו של אברהם על מקומו היתה חסרה, כלומר מנוגדת לרצונו, כי הוא ביקש לעמוד לכבוד השכינה, אולם ה' אמר לו: שב ואני אעמוד, ובכך תהיה סימן לבניך שאני עתיד להתייצב בעדת הדיינים, כשהם יושבים.

שלוש שליחויות:

אברהם הרים את עיניו, והנה הוא רואה שלשה אנשים ניצבים לפניו, בסמוך אליו [בפסוק

נאמר שהם ניצבו 'עליו', כי הוא לשון כבוד כלפי המלאכים שהם מעל האדם].

שלשה אנשים אלו היו שלשה מלאכים, שכל אחד מהם בא למטרה אחרת. האחד - לבשר לשרה על לידת בנה. השני - להפוך את סדום. השלישי - לרפא את אברהם, ולהציל את לוט (שרפואה והצלה הם ענין אחד).

הסיבה לשליחת מלאך נפרד לכל שליחות, כי אין מלאך אחד עושה ששתי שליחויות. כך ניתן לראות במהלך כל הפרשה, הן בבשורת שרה, והם בהפיכת סדום, שהמלאך מדבר תמיד בלשון יחיד.

הבין ורץ:

אברהם אבינו הבחין שהאנשים ניצבים על מקום אחד ואינם מתקרבים, ומכך הבין שהם אינם חפצים להטריחו [אף שידעו שהוא ירוץ לקראתם, בכל זאת עמדו כדי לכבדו ולגלות דעת שהם לא חפצים להטריחו].

כשהבין זאת, רץ אברהם לקראתם, מפתח האהל. למרות שתחילה עמדו סמוך אליו, אבל כשהם ראו שאברהם קושר ומתיר את התחבושות של המילה, התרחקו ממנו, ומשום כך היה צורך לרוץ עד אליהם.

אדונים שלי:

אברהם השתחוה לקראתם עד לארץ, ואמר להם: 'האדונים שלי!'. לאחר מכן פנה אל הגדול שביניהם ואמר: 'אם נא מצאתי חן בעיניך, בבקשה אל נא תעבור ותסתלק מעל עבדך'.

כאמור, הוא פנה אל הגדול שביניהם, בידיעה שאם הוא יישאר כאן, ממילא יישארו גם חבריו.

דיבור אל השכינה:

פירוש נוסף: מאחר וה' נגלה אל אברהם בעת ההוא, לכן טרם ריצת אברהם אל האנשים פנה אל השכינה בבקשה שימתין לו עד שירוץ אל האורחים, ואמר אל ה': 'אדני! אל נא תעבור מעל עבדך'.

למרות שבפסוק כתובה אמירה זו לאחר הריצה, בפועל האמירה אל השכינה היתה עוד טרם הריצה.

רחיצת אבק:

מאחר וסבר אברהם ששלשת האנשים הם ערביים המשתחוים לאבק שברגליהם, ואברהם הקפיד שלא להכניס עבודה-זרה לביתו, לכן אמר להם אברהם:

'יילקח נא מעט מים, באמצעות שליח, ורחצו את רגליכם מהאבק, ולאחר מכן תישענו תחת האילן'. [לעומת זאת, לוט לא הקפיד על כך, ואמר להם להיכנס לביתו ולאחר מכן לרחוץ את הרגליים].

מאחר והביא אברהם את המים על ידי שליח, גם ה' שילם לבני אברהם על ידי שליח, כשהוציא מים במדבר על ידי משה שליח ה'.

סעודת הלב:

המשיך אברהם ואמר להם: אני אקח ואתן לכם פת-לחם, ובאכילת הפת תסעדו ותתמכו את הלב שלכם [לב אחד, ולא נאמר 'לבב', כי אין למלאכים יצר הרע], ורק לאחר האכילה תלכו לדרככם. את הדבר הזה אני מבקש ממכם שתעשו לכבודי, מאחר ועברתם אצלי.

ענו האנשים: כן תעשה כאשר דברת!

קמח סולת:

נוכח כן מיהר אברהם אל האהל של שרה ואמר לה: מהרי לקחת קמח בכמות של שלשה סאה. קמח זה ישמש עבור 'עמילן של טבחים', דהיינו הבצק שהטבחים מכסים את הקדירה במטרה לספוג לתוך הבצק את הזוהמא.

בנוסף תקחי גם סולת, אותו תלושי ותעשי מהבצק עוגות של פת לחם.

לשונות בחרדל:

משם רץ אברהם אל הבקר, ולקח שלשה עגלים בני בקר, בעלי בשר רך וטוב, על מנת שיהיו בידו שלש לשונות בקר אותם יגיש לאורחים, בתוספת תיבול בחרדל.

את העגלים מסר לישמעאל בנו הנער, כדי לחנך אותו במצוות, וישמעאל מיהר לעשות ולהכין את הבשר.

כאילו אוכלים:

כאשר האוכל היה מוכן, לקח אברהם חלב וחמאה [שומן החלב, הצף מלמעלה] ונתן לאורחים, וגם הביא את לשונות הבקר עם החרדל, כל לשון לעצמו שהיה מוכן ומבושל, הביא לפניהם.

[אולם פת לחם לא הביא לפניהם, לפי ששרה נטמאה באותו היום, ולא היה לו לחם טהור להביא להם].

אברהם בעצמו עמד על גבם תחת העץ על מנת לשמש אותם, והיה נדמה כאילו המלאכים אוכלים [ומכאן שלא ישנה אדם ממנהג המקום].

איה שרה?

המלאכים פנו אל אברהם ושאלו: איה שרה אשתך? והוא ענה: הנה היא נמצאת באהל!

בספר התורה יש נקודות על האותיות א' י' ו' של המילה 'אליו', והכלל הוא שכאשר האותיות הנקודות מרובות על שאינן נקודות, יש לדרות את אלו הנקודות, כך יש לדרוש שכשם ששאלו לאברהם על שרה, כך שאלו גם לשרה על אברהם: 'איו הוא?'

מכאן למדנו מדת דרך ארץ שהאורח יתעניין בשלום בעלי האכסניא שלו, לאיש ישאל על האשה, ולאשה ישאל לאיש.

צנועה היתה:

פירוש נוסף: המלאכים ידעו היכן שרה, ושאלו איה היא, רק במטרה להודיע שהיא צועה ונמצאת באהל, ובכך תתחבב על בעלה.

פירוש שלישי: האם שאלו איה שרה, במטרה לשגר לה כוס של ברכה.

בן לשרה:

אחד המלאכים פנה אל אברהם ואמר לו: כפי העת והזמן של עכשיו, דהיינו בפסח, כך גם בשנה הבאה בפסח יהיה זמן ועת זה חי וקיים, כלומר שכולכם תהיו שלמים וקיימים, ואז אשוב אליך בשליחותו הבורא, כאשר יולד בן לשרה אשתך.

רש"י מציין, שרק המלאך שהוא חי וקיים לעולם, היה יכול להבטיח שישוב לשנה הבאה, אבל אלישע שהיה בשר ודם, היום חי ולמחר מת, הבטיח לשונמית רק שהיא תלד, אבל לא הבטיח שהוא עצמו יגיע בשנה הבאה.

ותצחק שרה:

בשעה שהמלאך מסר הבטחה זו לאברהם, היה פתח האהל מאחורי המלאך, ושרה שעמדה סמוך לפתח שמעה את דברי המלאך.

בתקופה זו היו אברהם וזרה זקנים באים בימים, וחדל להיות לשרה טבע הגוף של הנשים הרגילות להוליד, לכן צחקה שרה כשהתבוננה על המעיים והקרביים שלה, ואמרה: היתכן שהקרביים הללו ישאו וולד? ואני אניק את התינוק בחלב? האומנם אחרי שבשרי בלה והתיישן יהיה לבשרי עדנה ורעננות? [פירוש נוסף: האומנם יחזור להיות לי וסת ועידן כדרך נשים היולדות]. ומה גם שאדוני אברהם גם הוא זקן.

היפלא מה דבר?!

נוכח צחוקה של שרה אמר מלאך ה' לאברהם בשם ה': "למה זה צחקה שרה ותמהה ואמרה - הגם אמת יהיה הדבר שאני אלד והרי אני זקנת! וכי למה לה לצחוק, וכי יש דבר שהוא מכור סה ומופרד מאת ה' שאיני יכול לעשות אותו? למועד הזה שקבעתי לך אשוב אליך, כשתהיו חיים וקיימים, ולשרה יולד בן!

מפני השלום:

למרות ששרה אמרה 'ואדוני זקן', שינה המלאך ואמר ששרה אמרה 'ואני זקנת', וזאת מפני השלום בין אברהם ושרה, כי באמירת 'ואדוני זקן' יש פגם בכבודו של אברהם.

מספר לחיוג מארה"ב: 151-8988-1351
מספר לחיוג מאנגליה: 443-3061-30131

02.500.20.18

קו 'קול התורה' - שמעו ותחי נפשכם!

מבחינים | שיעורים במגוון שפות
וסגנונות | חידות | הגרלות | ידיעות
ועדכונים | אזור אישי | ועוד

